

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

**INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - novembar/studeni 2016. godine**

Sarajevo, januar/siječanj 2017. godine

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
1.1. <i>Industrijska proizvodnja</i>	4
1.2. <i>Tržište rada</i>	4
2. Javne finansije.....	6
2.1. <i>Indirektni porezi u BiH</i>	6
2.2. <i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH</i>	7
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	8
3.1. <i>Cijene – Indeks potražaćkih cijena (CPI)</i>	8
3.2. <i>Monetarni agregati</i>	9
3.3. <i>Prosječno stanje računa obaveznih rezervi</i>	10
3.4. <i>Devizne rezerve Centralne banke BiH</i>	11
3.5. <i>Depoziti</i>	12
3.6. <i>Kredit</i>	13
3.7. <i>Berze</i>	13
4. Vanjski sektor.....	15
4.1. <i>Platni bilans</i>	15
4.2. <i>Vanjskotrgovinska robna razmjena</i>	15
5. Strane direktne investicije.....	19

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Nakon što je BHAS preliminarno objavila ekonomski rast u trećem tromjesečju jasno je da ekonomska aktivnost BiH u 2016 raste skoro upola sporije u odnosu na stopu od 3% iz prethodne godine. Pri tome je posebno skroman rast zabilježen u prvom polugodištu sa godišnjim stopama od 1,8% u prvom, te 1,2% u drugom tromjesečju. Nakon toga je uslijedilo poboljšanje u drugom polugodištu koje se manifestovalo kroz nešto viši ekonomski rast u trećem tromjesečju od 2,4% uz poboljšanje dostupnih kratkoročnih ekonomskih indikatora za oktobar i novembar.

Posebno ohrabruje zaustavljanje pada građevinskih radova koji su u trećem tromjesečju nakon dugo vremena ostvarili skroman godišnji rast od 2,3%. Ovo bi, uz skroman rast vrijednosti uvoza kapitalnih dobara od 1,9% nakon jedanaest mjeseci 2016., moglo ukazivati na zaustavljanje pada investicija u stalna sredstva iz prethodne godine. Rast PDV prihoda kojima se oporezuje finalna potrošnja od 3,2% uz jedanaestomjesečno povećanje vrijednosti uvoza dobara široke potrošnje od približno 5% ukazuju na povećanje finalne potrošnje u 2016 godini. Ovo je uz povećanje robnog izvoza bio glavni izvor ekonomskog rasta u 2016 godini. Pri tome je realni rast robnog izvoza u 2016. godini vjerovatno bio znatno viši od nominalne stope od 3,9% obzirom na značajno smanjenje izvoznih, ali i uvoznih cijena na što ukazuju indeksi jediničnih vrijednosti robnog izvoza i uvoza.

Ipak, u odsustvu zvaničnih deflatora vanjske trgovine, teško je preciznije govoriti o stopama njenog realnog rasta. Slična je situacija i na strani uvoza čija je nominalna stopa od 0,5% u prvih jedanaest mjeseci u velikoj mjeri bila rezultat pada uvoznih cijena kojim je značajno neutralisan uticaj rasta domaće tražnje.

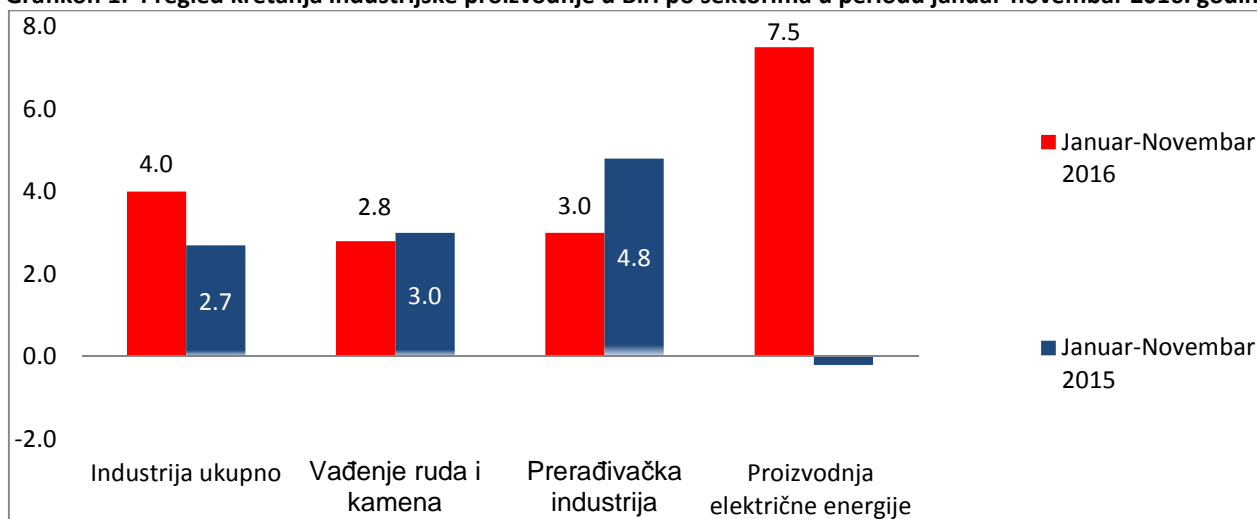
1. Realni sektor

1.1. Industrijska proizvodnja

U novembru 2016. godine nastavljen je rast industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini, a desezonirani rast u odnosu na prethodni mjesec iznosio je 1%. Posmatrano po sektorima, najznačajniji doprinos povećanju industrijske proizvodnje na mjesečnom nivou ostvaren je u okviru prerađivačke industrije koja je zabilježila rast od 3,5% u odnosu na oktobar, dok je proizvodnja u sektoru rudarstava i proizvodnje električne energije bila ispod prošlomjesečnog nivoa.

Posmatrano na nivou perioda januar-novembar 2016. godine ukupni rast industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini iznosio je 4% u odnosu na isti period prethodne godine a bio je praćen i povećanjem broja zaposlenih u okviru iste.¹ Ovaj rast ostvaren je ponajviše zahvaljujući porastu tražnje za bh. izvoznim proizvodima što potvrđuje i podjednak rast bh.robnog izvoza od 3,9% tokom navedenog perioda. Tako da se može konstatovati da je izvozno orjentisana prerađivačka industrija sa registriranim rastom proizvodnje od 3% u odnosu na isti period prethodne godine bila ključni nosilac ostvarenog industrijskog rasta. S druge strane, nakon nešto slabijih poslovnih rezultata u prvom polugodištu u toku drugog polugodišta došlo je do stabilizacije i poboljšanja proizvodnje u sektorima rudarstava i električne energije. Tako su prema dostupnim podacima BHAS-a u periodu januar-novembar 2016. godine u okviru ovih sektora registrirana povećanja proizvodnje od 2,8% u rudarstvu i 7,5% u okviru sektora za proizvodnju električne energije.

Grafikon 1: Pregled kretanja industrijske proizvodnje u BiH po sektorima u periodu januar-novembar 2016. godine

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

1.2. Tržište rada

Broj zaposlenih lica u BiH u oktobru 2016. godine uvećan je za 2,5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosi 736 hiljada.² Rast broja zaposlenih lica (uz smanjenje broja nezaposlenih lica) uticao je na smanjenje administrativne/registrovane stope nezaposlenosti koja u posmatranom mjesecu iznosi 41,1%. U novembru 2016. godine broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH smanjen je za 4,8% g/g i iznosi 511,1 hiljada. Najveća stopa rasta broja zaposlenih lica registrovana je u području poslovanja nekretninama (10,5% g/g), a najveći doprinos rastu broja zaposlenih bio je u područjima djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala i prerađivačke industrije.

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za novembar 2016. godine", 26.12.2016.

² Privremeni podatak, izvor: BHAS. Podatak za novembar 2016. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije.

Prosječna neto plata u BiH u oktobru 2016. godine je uvećana za 1,4% g/g (nominalni rast) i iznosi 837 KM. Najveća stopa rasta neto plate registrovana je u području djelatnosti poslovanja nekretninama (8,5% g/g) i ostalih uslužnih djelatnosti (6,1% g/g). Ukupan broj penzionera u BiH u novembru 2016. godine uvećan je za 2% g/g i iznosi 665 hiljada.³ Prosječna penzija u BiH u istom mjesecu iznosila je 358⁴ KM i veća je za 0,4% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Najniže/minimalne penzije u oba entiteta ostale su nepromijenjene.⁵

Tabela 1: Osnovni indikatori⁶ na tržištu rada

Period	Broj zaposlenih lica u BiH	Broj nezaposlenih lica u BiH	Prosječna neto plata u BiH (KM)	Prosječna penzija u BiH (KM)
I 2016.	715.540	539.109	829	358
II 2016.	715.880	536.684	829	361
III 2016.	719.180	530.370	843	360
IV 2016.	721.741	524.061	830	360
V 2016.	722.411	518.857	838	359
VI 2016.	728.121	518.034	837	359
VII 2016.	728.668	520.065	832	359
VIII 2016.	727.255	520.565	843	358
IX 2016.	733.261	514.935	837	359
X 2016.	735.959	512.496	837	359
XI 2016.	-	511.096	-	358
Stope rasta g/g				
I 2016.	1,5%	-2,2%	0,2%	0,2%
II 2016.	1,6%	-2,4%	1,1%	-0,1%
III 2016.	1,9%	-3,0%	1,2%	-0,1%
IV 2016.	1,5%	-3,4%	-0,4%	0,1%
V 2016.	1,3%	-3,4%	1,0%	0,2%
VI 2016.	1,5%	-4,0%	0,4%	0,2%
VII 2016.	1,7%	-4,2%	-0,6%	0,2%
VIII 2016.	1,7%	-3,8%	2,1%	0,3%
IX 2016.	2,0%	-4,6%	1,1%	0,3%
X 2016.	2,5%	-4,5%	1,4%	0,4%
XI 2016.	-	-4,8%	-	0,4%

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD, entitetski penzioni fondovi, DEP kalkulacije

³ Broj penzionera u BiH predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije iz Zavoda za MIO/PIO FBiH i Fonda za PIO RS bez obzira na mjesto prebivališta.

⁴ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta u ukupnom broju penzionera.

⁵ Najniža penzija u FBiH iznosi 326,2 KM (odnosi se na 20. godina radnog staža), a u RS 174,4 KM (penzijski staž do 15. godina).

⁶ U periodu izrade Informacije podaci o broju zaposlenih lica i prosječnoj neto plati za novembar nisu bili dostupni.

2. Javne finansije

2.1. Indirektni porezi u BiH

Tokom novembra mjeseca 2016. godine, ukupno prikupljeni bruto prihodi bilježe rast od 9,7% (g/g). U novembru mjesecu je takođe prisutan porast povrata sa JR od 16,6%. Uprkos visokoj stopi rasta povrata, neto prikupljeni prihodi su ostavili značajan rast od 8,3%. Ako se posmatra kumulativ perioda januar - novembar, stope rasta su duplo manje od onih iz novembra, ali imaju isti predznak.

Kao i prethodnih mjeseci, glavni pokretači rasta prikupljenih neto prihoda su prihodi od PDV-a, akcize i carina. Prihodi od PDV-a, po osnovu poreskih prijava i tokom novembra i tokom perioda januar-novembar, 2016. godine bilježe povećanje. Tokom novembra mjeseca, navedeni prihodi su ostvarili rast od 3,8%, a za jedanaest mjeseci 3,2%. U jedanaestom mjesecu tekuće godine, rast je rezultat rasta prihoda po osnovu uvoznog PDV-a od 7,6%, dok su prihodi od PDV-a u domaćem prometu zabilježili smanjenje od 13,7%. U periodu januar - novembar i uvozni (2,1%) i domaći (7,9%) bilježe pozitivne stope rasta.

Ukupno alocirana sredstva različitim nivoima vlasti u novembru mjesecu su veća za 11,6%. Sredstva za servisiranje obaveza vanjskog duga su povećana za 30%, a preostala sredstva namjenjena za budžetsku potrošnju krajnjih korisnika 8,4%.

Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	2016 strukt.	2014 jan-nov	2015 jan-nov	2016 jan-nov	sep 16	okt 16	nov 16
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	5,5	2,3	4,0	3,9	6,0	9,7
Povrati	16,5	17,4	-6,8	1,3	-0,1	8,4	16,6
Neto prihodi - prikupljeno	83,5	3,1	4,3	4,5	4,7	5,5	8,3
PDV	51,6	2,8	2,2	4,5	4,3	3,1	5,7
Carine	3,7	10,2	3,6	2,7	5,3	14,5	11,9
Akcize	22,2	3,6	7,6	3,3	6,4	7,4	10,7
Putarine	5,4	2,6	8,6	11,9	11,0	14,6	13,5
Ostali prihodi	0,3	8,1	4,3	-0,4	-6,2	-6,9	7,1
Neusklađeni prihodi	0,4	-54,6	148,9	11,8	-100,0	28,7	0,0
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	5,8	2,3	3,9	4,7	3,1	12,6
Minimalne rezerve	16,8	17,1	-7,0	1,7	0,3	13,6	17,3
Budžeti	83,2	3,4	4,5	4,3	5,5	1,3	11,6
Servisiranje vanjskog duga	10,0	11,2	-17,2	21,4	151,4	-14,8	30,0
FBiH	6,5	12,1	-17,2	21,0	180,6	-13,0	25,0
RS	3,4	9,4	-18,0	22,8	128,4	-17,8	45,7
BD	0,0	85,9	96,8	-10,7	-56,8	-8,3	0,0
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	73,2	2,3	7,8	2,3	-5,9	3,0	8,4
Institucije BiH	11,4	-0,4	0,4	0,1	-0,8	-5,3	4,0
FBiH	39,1	2,9	9,8	1,9	-7,8	4,1	9,8
RS	20,2	2,8	9,0	4,2	-6,9	5,3	7,9
BD	2,5	3,7	4,2	5,2	12,6	2,2	13,5

Izvor: UIO BiH

2.2. Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH

Za period januar - novembar 2016. godine, na nivou BiH, po osnovu direktnih poreza, doprinosa i ostalih prihoda u nadležnostima entitetskih poreskih uprava, prikupljeno je oko 6,2 milijarde KM prihoda, što je za 5,5% više nego u istom periodu prethodne godine.

Kao i u ranijim posmatranim periodima, navedeni rast je rezultat rasta prihoda prikupljenih u FBiH, koji su uvećani za 10,5%, dok su prihodi prikupljeni u RS smanjeni (3,7%).

Pregled prihoda za jedanaest mjeseci 2016. godine dat je u tabeli ispod, kao i stope rasta istih.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-nov			RS jan-nov			BiH jan-nov		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2015	2016		2015	2016		2015	2016	
Direktni porezi	521,9	702,0	34,5	372,9	397,2	6,5	894,8	1.099,2	22,9
Porez na dohodak	268,8	331,7	23,4	203,2	195,7	-3,7	471,9	527,4	11,8
Porez na dobit	168,4	219,0	30,0	135,4	169,1	24,9	303,8	388,1	27,8
Porezi građana	83,6	149,9	79,3	34,4	32,4	-5,6	118,0	182,3	54,5
Ostali porezi	1,1	1,4	29,9	0,0	0,0	-	1,1	1,4	29,9
Ostale takse, kazne i naknade	510,1	588,5	15,4	309,8	319,3	3,1	819,9	907,8	10,7
Doprinosi	2.636,3	2.779,9	5,4	1.314,3	1.259,0	-4,2	3.950,7	4.038,9	2,2
PIO	1.402,1	1.478,9	5,5	680,9	683,7	0,4	2.083,0	2.162,6	3,8
Zdravstvo	1.016,9	1.082,4	6,4	478,1	474,3	-0,8	1.495,0	1.556,7	4,1
Nezaposleni	114,2	121,7	6,5	34,6	34,7	0,2	148,9	156,5	5,1
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	51,1	51,5	0,9	51,1	51,5	0,9
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	3,5	3,9	9,5	3,5	3,9	9,5
Fond solidarnosti	103,1	96,9 ⁷	-6,0	66,1	10,9	-83,5	169,2	107,9	-36,3
UKUPNO	3.771,4	4.167,4	10,5	2.063,1	1.986,4	-3,7	5.834,5	6.153,7	5,5

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

⁷ U vrijeme izrade ove mjesečne informacije nismo raspolagali podacima o prihodima prikupljenim tokom oktobra mjeseca u Fond solidarnosti FBiH.

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

3.1. Cijene – Indeks potrošačkih cijena (CPI)

U BiH je u novembru 2016. godine zabilježena deflacija od 0,3% g/g, odnosno u periodu I-XI 2016. godine deflacija je iznosila 1,2%. Najznačajniji doprinos smanjenju cijena u BiH u novembru bio je u odjeljcima prevoza, hrane i bezalkoholnih pića, odjeće i obuće (poređenje g/g). Pored pomenutih odjeljaka, cijene su bile niže i u odjeljcima namještaja, kućanskih uređaja i redovnog održavanja kuće i komunikacija. Cijene u odjeljku prevoza u posmatranom mjesecu smanjene su za 1,3% g/g. Na svjetskom tržištu energenata cijena sirove nafte povećana je za 5% u odnosu na novembar 2015. godine i iznosi 45,3 \$/barelu, dok je cijena prirodnog gasa smanjena za 22,7% g/g.⁸ U odjeljku hrane i bezalkoholnih pića u BiH cijene su niže za 0,5% g/g.⁹ Suprotno, indeks hrane na svjetskom tržištu u novembru 2016. godine uvećan je za 9,8% g/g. Najbrži rast cijena u BiH registrovan je u odjeljku alkoholnih pića i duvana (tabela ispod).

Tabela 4: Indeks potrošačkih cijena u BiH – odabrani odjeljci (poređenje sa istim periodom prethodne godine)

Period	00 Ukupan indeks	01 Hrana i bezalkoholna pića	02 Alkoholna pića i duvan	03 Odjeća i obuća	04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	07 Prevoz
I 2016.	99,2	98,9	109,5	91,5	100,1	94,9
II 2016.	98,7	98,7	109,5	90,9	99,8	93,1
III 2016.	98,2	98,1	109,5	91,2	99,2	91,8
IV 2016.	98,4	98,3	108,5	91,8	99,3	92,5
V 2016.	98,5	98,7	107,9	91,4	100,6	91,7
VI 2016.	98,5	98,9	106,0	89,8	100,9	92,7
VII 2016.	99,0	99,9	106,0	91,4	100,8	93,5
VIII 2016.	98,8	99,1	106,2	90,7	100,3	94,1
IX 2016.	98,9	98,5	106,3	91,8	100,4	96,4
X 2016.	99,3	99,1	106,6	91,5	101,2	97,3
XI 2016.	99,7	99,5	106,6	91,6	100,9	98,7
I-XI 2016.	98,8	98,9	107,5	91,2	100,3	94,2

Izvor: BHAS

⁸ Izvor: MMF baza podataka (sirova nafta - simple average of three spot price; prirodni gas - Rusija).

⁹ Odjeljak hrane i bezalkoholnih pića ima najveći udio u ukupnom CPI indeksu.

3.2. Monetarni agregati

Ukupna novčana masa (M2) na kraju novembra 2016. godine uvećana je za 8,2% u odnosu na isti period 2015. godine i iznosi 19,99 mlrd. KM. Najveći doprinos rastu M2 dali su prenosivi depoziti u domaćoj valuti sa stopom rasta od 17,2% g/g, a potom gotovina izvan banaka sa rastom od 10,9% g/g. Suprotno, negativan doprinos rastu ukupne novčane mase dali su ostali depoziti u stranoj valuti sa negativnom stopom rasta od -1,8% g/g. Pregled stanja i stopa rasta ukupne novčane mase i ostalih komponenti predstavljen je u tabeli ispod.

Tabela 5: Monetarni agregati (u mil. KM, stanje na kraju perioda)

Period	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7=2+3	8=4+5+6	9=7+8
01.2016.	3.017,1	5.085,4	3.581,6	1.370,8	5.546,4	8.102,5	10.498,9	18.601,3
02.2016.	3.013,8	5.119,9	3.574,6	1.396,8	5.523,3	8.133,7	10.494,7	18.628,4
03.2016.	3.035,4	5.193,0	3.631,1	1.419,9	5.510,5	8.228,4	10.561,5	18.789,8
04.2016.	3.102,1	5.221,3	3.671,2	1.431,8	5.496,7	8.323,3	10.599,7	18.923,0
05.2016.	3.103,9	5.275,9	3.629,6	1.438,1	5.468,3	8.379,8	10.536,0	18.915,8
06.2016.	3.155,7	5.330,8	3.647,9	1.429,9	5.457,9	8.486,5	10.535,7	19.022,2
07.2016.	3.318,4	5.484,9	3.581,7	1.529,9	5.452,2	8.803,2	10.563,8	19.367,0
08.2016.	3.323,1	5.646,6	3.617,7	1.529,7	5.467,5	8.969,7	10.614,9	19.584,7
09.2016.	3.361,1	5.636,9	3.706,1	1.503,7	5.460,2	8.998,1	10.670,0	19.668,0
10.2016.	3.318,6	5.789,3	3.685,6	1.544,2	5.448,5	9.107,9	10.678,4	19.786,2
11.2016.	3.289,5	5.882,5	3.758,2	1.604,6	5.452,0	9.172,0	10.814,8	19.986,8
Stopa rasta g/g								
01.2016.	7,0%	15,5%	6,2%	3,3%	4,5%	12,1%	4,9%	7,9%
02.2016.	6,3%	15,8%	4,8%	9,2%	3,1%	12,1%	4,5%	7,7%
03.2016.	7,4%	17,4%	6,9%	9,8%	2,4%	13,5%	4,9%	8,5%
04.2016.	7,5%	16,4%	8,0%	6,6%	1,8%	12,9%	4,5%	8,0%
05.2016.	7,3%	14,2%	6,5%	6,3%	0,7%	11,5%	3,4%	6,8%
06.2016.	9,8%	17,0%	5,9%	3,2%	-0,2%	14,2%	2,3%	7,3%
07.2016.	9,7%	18,0%	4,8%	14,1%	-1,3%	14,7%	2,7%	7,8%
08.2016.	9,5%	17,6%	3,9%	13,5%	-1,3%	14,5%	2,4%	7,6%
09.2016.	11,3%	16,2%	5,7%	7,3%	-1,0%	14,3%	2,4%	7,5%
10.2016.	10,4%	16,8%	4,5%	11,0%	-1,8%	14,4%	2,0%	7,4%
11.2016.	10,9%	17,2%	6,8%	13,4%	-1,8%	14,9%	3,1%	8,2%

Izvor: CBBiH

Na kraju novembra 2016. godine rezervni novac (M0) iznosio je 8,3 mlrd. KM što je za 8,8% više u poređenju sa istim periodom 2015. godine zahvaljujući rastu gotovine izvan monetarnih vlasti (15,9% g/g) i depozita banaka kod monetarnih vlasti (2,8% g/g). Iako su prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti takođe uvećani (18,2% g/g) zbog malog udjela nisu imali značajan doprinos rastu M0. Novčani multiplikator¹⁰ na kraju novembra 2016. godine iznosio je 2,42 i nešto je sporiji u odnosu na isti period 2015. godine zbog bržeg rasta M0 u odnosu na M2. Pokrivenost ukupne monetarne pasive deviznim rezervama iznosila je 106,7%, a pokrivenost rezervnog novca deviznim rezervama iznosila je 113,9%.

¹⁰ Odnos između novčane mase i rezervnog novca.

Tabela 6: Rezervni novac (u mil. KM, na kraju perioda)

Period	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod mon. vlasti	Rezervni novac (M0)
1	2	3	4	5=2+3+4
01.2016.	3.449,1	4.116,9	44,3	7.610,3
02.2016.	3.484,3	3.987,6	49,4	7.521,4
03.2016.	3.503,2	3.942,2	50,4	7.495,8
04.2016.	3.543,6	4.002,9	60,0	7.606,5
05.2016.	3.597,1	3.922,6	6,0	7.525,7
06.2016.	3.622,2	3.949,4	34,8	7.606,4
07.2016.	3.773,3	3.921,8	27,2	7.722,2
08.2016.	3.907,9	4.032,2	27,8	7.967,8
09.2016.	3.985,4	4.160,1	31,2	8.176,8
10.2016.	4.004,2	4.092,3	43,0	8.139,5
11.2016.	3.980,2	4.245,3	48,3	8.273,8
Stopa rasta g/g				
01.2016.	7,8%	13,3%	322,1%	11,2%
02.2016.	8,3%	10,8%	160,5%	10,0%
03.2016.	8,5%	10,3%	559,5%	10,1%
04.2016.	8,3%	8,3%	1379,2%	9,1%
05.2016.	9,8%	3,4%	77,5%	6,4%
06.2016.	9,4%	8,4%	734,3%	9,3%
07.2016.	9,2%	4,8%	72,3%	7,1%
08.2016.	11,7%	3,0%	68,3%	7,2%
09.2016.	14,0%	11,3%	8,8%	12,6%
10.2016.	16,1%	2,3%	20,9%	8,8%
11.2016.	15,9%	2,8%	18,2%	8,8%

Izvor: CBBiH

3.3. Prosječno stanje računa obaveznih rezervi

Na kraju novembra 2016. godine prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH iznosio je 4,2 mlrd. KM i veći je za 2,8% u poređenju sa istim periodom 2015. godine. Iako se još uvijek veći dio prosječnog salda računa obaveznih rezervi odnosi na višak iznad obavezne rezerve (52%) primjećuje se da je nakon stupanja na snagu Odluke¹¹ Upravnog vijeća CBBiH, a odnosi se na visinu stope obavezne rezerve, udio ove komponente smanjio. Istovremeno, prosječne obavezne rezerve na kraju novembra 2016. godine su uvećane za 34% g/g. U posmatranom periodu osnovica za obračun obavezne rezerve je uvećana za 15,7% g/g. Time je implicitna¹² stopa obavezne rezerve iznosila 20,8%, dok je prosječna¹³ stopa obavezne rezerve iznosila 10%.

¹¹ Detaljnije o pomenutoj Odluci u prethodnim Informacijama. Odluka je stupila na snagu 1.7.2016. godine.

¹² Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH/osnovica za obračun obavezne rezerve.

¹³ Prosječne obavezne rezerve/osnovica za obračun obavezne rezerve.

Tabela 7: Stanje računa prosječnih obaveznih rezervi (u mil. KM, na kraju perioda)

Period	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Višak iznad obaveznih rezervi	Stopa obavezne rezerve	Implicitna stopa obavezne rezerve
1	2	3	4	5=4-3	6=3/2	7=4/2
01.2016.	17.382,7	1.504,3	4.110,7	2.606,4	8,7%	23,6%
02.2016.	17.255,3	1.492,0	4.072,0	2.580,0	8,6%	23,6%
03.2016.	17.205,0	1.489,6	3.985,3	2.495,7	8,7%	23,2%
04.2016.	17.222,8	1.492,6	4.007,4	2.514,7	8,7%	23,3%
05.2016.	17.256,3	1.497,4	3.980,4	2.482,9	8,7%	23,1%
06.2016.	17.335,4	1.505,7	3.975,3	2.469,6	8,7%	22,9%
07.2016.	19.259,8	1.926,0	3.964,5	2.038,5	10,0%	20,6%
08.2016.	19.496,0	1.949,6	4.016,8	2.067,2	10,0%	20,6%
09.2016.	19.732,2	1.973,2	4.082,2	2.109,0	10,0%	20,7%
10.2016.	19.752,7	1.975,3	4.156,4	2.181,2	10,0%	21,0%
11.2016.	19.961,9	1.996,2	4.152,2	2.156,0	10,0%	20,8%
Stopa rasta g/g						
01.2016.	6,7%	7,6%	11,2%	13,4%	-	-
02.2016.	6,2%	7,3%	14,3%	18,8%	-	-
03.2016.	5,9%	7,2%	10,8%	13,0%	-	-
04.2016.	5,8%	7,0%	11,8%	14,9%	-	-
05.2016.	4,8%	6,0%	6,9%	7,4%	-	-
06.2016.	5,1%	6,3%	7,1%	7,6%	-	-
07.2016.	15,8%	34,6%	6,5%	-11,0%	-	-
08.2016.	16,0%	34,8%	5,3%	-12,7%	-	-
09.2016.	16,6%	35,5%	6,4%	-11,5%	-	-
10.2016.	16,1%	34,7%	6,9%	-9,9%	-	-
11.2016.	15,7%	34,0%	2,8%	-15,4%	-	-

Izvor: CBBiH

3.4. Devizne rezerve Centralne banke BiH

Bruto devizne rezerve na kraju novembra 2016. godine iznosile su 9,4 mlrd. KM, što je za 9,2% više u poređenju sa istim periodom 2015. godine. Kao i prethodnih mjeseci u strukturi deviznih rezervi depoziti kod nerezidentnih banaka bilježe ubrzan godišnji rast, dok investicije u vrijednosne papire bilježe negativan rast (tabela ispod). Iako investicije u vrijednosne papire i dalje dominiraju u strukturi deviznih rezervi, njihovo učešće se iz mjeseca u mjesec smanjuje (65,6% u novembru 2016. godine vs. 84,7% kraj 2015. godine). Istovremeno, učešće depozita kod nerezidentnih banaka je povećano (30,3% vs. 11,7% kraj 2015. godine). Detaljan pregled stanja i stopa rasta komponenti deviznih rezervi predstavljen je u tabeli ispod.

Tabela 8: Devizne rezerve (u mil. KM, stanje na kraju perioda)

Period	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne rezerve
1	2	3	4	5	6	7	8=2+...+7
01.2016.	192,2	3,8	100,5	937,4	0,0	7.404,0	8.637,7
02.2016.	211,2	3,9	100,1	656,0	0,0	7.603,2	8.574,5
03.2016.	204,3	3,8	106,1	1.184,0	0,0	7.095,2	8.593,3
04.2016.	213,0	3,8	111,3	1.966,5	0,0	6.411,5	8.706,1
05.2016.	204,7	1,2	123,8	2.271,3	0,0	6.035,2	8.636,3
06.2016.	223,8	3,9	129,1	2.357,5	0,0	6.058,4	8.772,7
07.2016.	228,2	6,6	135,4	2.633,0	0,0	5.938,7	8.941,9
08.2016.	220,0	4,0	151,0	2.834,5	0,0	5.930,3	9.139,8
09.2016.	220,2	2,7	156,7	2.943,2	0,0	6.122,6	9.445,3
10.2016.	219,6	2,7	163,3	2.880,7	0,0	6.079,9	9.346,2
11.2016.	208,2	2,6	171,9	2.856,0	0,0	6.181,6	9.420,3
Stopa rasta g/g							
01.2016.	-9,8%	-31,0%	19,9%	-52,8%	-	34,5%	10,8%
02.2016.	4,2%	-57,5%	12,1%	-65,5%	-	34,9%	9,3%
03.2016.	-0,3%	-59,6%	9,2%	-1,5%	-	12,9%	10,2%
04.2016.	5,4%	-58,6%	0,9%	44,0%	-	2,6%	9,7%
05.2016.	0,5%	-81,3%	3,2%	62,6%	-	-4,6%	7,3%
06.2016.	13,2%	-39,1%	109,2%	111,8%	-	-7,3%	10,9%
07.2016.	21,5%	1,2%	90,1%	147,6%	-	-13,7%	8,9%
08.2016.	16,4%	10,9%	80,3%	172,2%	-	-16,3%	8,8%
09.2016.	17,9%	-24,4%	65,8%	368,7%	-	-16,8%	14,1%
10.2016.	12,8%	-58,7%	60,3%	209,0%	-	-16,1%	10,2%
11.2016.	10,3%	-31,5%	60,8%	331,0%	-	-19,4%	9,2%

Izvor: CBBiH

3.5. Depoziti

Ukupan iznos depozita na kraju jedanaestog mjeseca je dostigao 17,68 mlrd. KM. Stopa rasta je veća za 0,5 p.p. u odnosu na prošli mjesec (6,9% g/g) i iznosi 7,4% g/g. Na povećanje stope rasta uticaj su imali povećanje stope rasta depozita stanovništva za 1,1 p.p. i sektora nefinansijskih preduzeća za 2,3 p.p. dok je stopa depozita opšte vlade pala za 3,8 p.p. u odnosu na prošli mjesec.

Učešće depozita stanovništva u ukupnim depozitima je neznatno smanjeno sa 58,9% g/g na 58,7% g/g, dok je nasuprot tome učešće depozita nefinansijskih preduzeća poraslo sa 22,7% na 23,1%. Učešće depozita opšte vlade je neznatno smanjeno za 0,2 p.p.

Tabela 9: Sektorska struktura depozita (u mil. KM, stanje na kraju perioda)¹⁴

Period	Ukupni depoziti	Depoziti stanovništva	Depoziti nefinansijskih preduzeća	Depoziti opšte vlade	Ostali
11.2016.	17.680	10.378	4.076	1.746	1.480
Stopa rasta g/g					
11.2016.	7,4%	7,4%	8,0%	9,5%	9,7%
Učešće u ukupnim depozitima					
11.2016.	100,0%	58,7%	23,1%	9,9%	8,4%

Izvor: CBBiH

3.6. Krediti

Ukupan iznos kredita na kraju jedanaestog mjeseca je dostigao 17,15 mlrd. KM. uz povećanje stope rasta sa 1,7% g/g (u prošlom mjesecu) na 1,8% g/g.

Kredit plasirani stanovništvu su ostvarili veći rast u odnosu na prošli mjesec za 0,3 p.p. kao i stopa rasta kredita nefinansijskim preduzećima za 0,2 p.p., dok se negativna stopa rasta kredita opštoj vladi promjenila sa -7,7% g/g na -8,7% g/g.

Kredit stanovništvu kao i krediti ostalim sektorima su zadržali isto učešće u ukupnim kreditima dok je učešća kredita opštoj vladi manje za 0,1 p.p. a nasuprot tome učešće kredita nefinansijskim preduzećima veća za 0,1 p.p.

Tabela 10: Sektorska struktura kredita (u mil. KM, stanje na kraju perioda)

Period	Ukupni krediti	Kredit stanovništvu	Kredit nefinansijskim preduzećima	Kredit opštoj vladi	Krediti ostalim sektorima
11.2016.	17.149	8.056	7.962	1.045	85
Stopa rasta g/g					
11.2016.	1,8%	3,3%	1,9%	-8,7%	-5,5%
Učešće u ukupnim kreditima					
11.2016.	100,0%	47,0%	46,4%	6,1%	0,5%

Izvor: CBBiH

3.7. Berze

U mjesecu novembru 2016. godine na Sarajevskoj berzi je ostvaren promet u iznosu od 60,32 mil. KM. Ostvareni promet je manji za 39,7% g/g i čini 59,8% ukupnog prometa na berzama u BiH. Od ovoga iznosa 35,8 mil. KM se odnosi na promet Trezorskih zapisa FBIH, što čini 59,4% ukupnog prometa na SASE.

Na Banjalučkoj berzi u novembru 2016. godine ostvaren je promet u iznosu od 40,6 miliona KM što čini 40,2% od ukupnog prometa ostvarenog na berzama u BiH u ovome mjesecu. Od ovoga iznosa 25,25 miliona KM je ostvareno javnom ponudom Obveznica RS, što iznosi 62,2% ostvarenog prometa na BLSE u mjesecu novembru. Promet na BLSE je veći za 38,4% u odnosu na promet u istom mjesecu prošle godine.

¹⁴ Sektor nefinansijskih preduzeća čine nefinansijska javna i privatna preduzeća. Sektor opšte vlade čine svi nivoi vlada u BiH. Za potrebe izrade Informacije ostali sektor čine: ostale finansijske institucije, neprofitne organizacije i ostali, jer pojedinačno, ovi sektori imaju malo učešće u ukupnim depozitima, odnosno ukupnim kreditima.

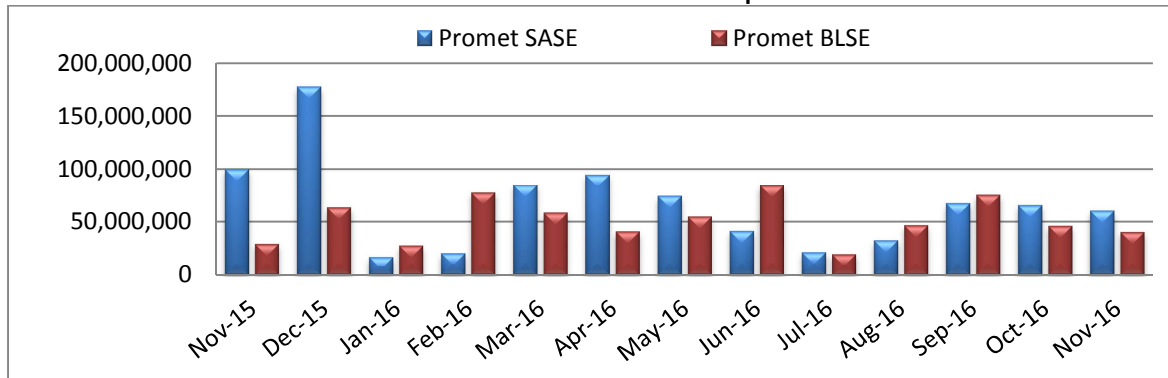
Tabela 11: Promet (u KM) na SASE i BLSE u novembru 2016. godine

Mjesec	SASE	BLSE	UKUPNO
Nov-14	28.556.943	33.747.212	62.304.156
Nov-15	99.985.235	29.337.539	129.322.775
Nov-16	60.329.280	40.617.709,46	100.946.990

Izvor: SASE i BLSE

Ukupan promet na obje berze u mjesecu novembru 2016. godine je iznosio 100,94 mil. KM i manji je za 21,9% od prometa ostvarenog u istome periodu prošle godine.

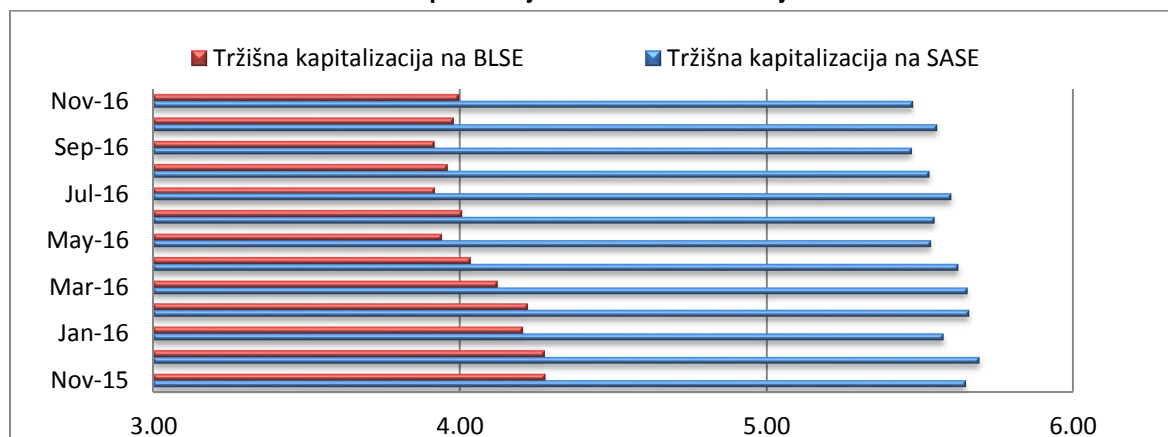
Grafikon 2: Promet na SASE i BLSE uporedno

Izvor: SASE i BLSE

Kapitalizacija na Sarajevskoj berzi na kraju mjeseca novembra iznosi 5,47 mlrd. KM što predstavlja pad od 3,1% g/g i u ukupnoj kapitalizaciji učestvuje sa 57,8%. Kapitalizacija na Banjalučkoj berzi u novembru 2016. godine iznosi 3,99 milijarde KM i bilježi pad od 6,6% g/g sa učešćem 42,2% u ukupnoj kapitalizaciji. Vrijednost kapitalizacije na obje berze (SASE i BLSE) u novembru 2016. godine iznosi 9,47 milijardi KM i bilježi pad od 4,58% g/g.

Grafikon 3: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM

Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

4.1. Platni bilans

U trećem kvartalu 2016. godine u odnosu na isti period prošle godine došlo je do primjetnog smanjenja deficita tekućeg računa za 57%. U K3 2016. godine deficit tekućeg računa iznosio je 210 miliona KM dok je u K3 2015 godine deficit iznosio 491 milion KM¹⁵.

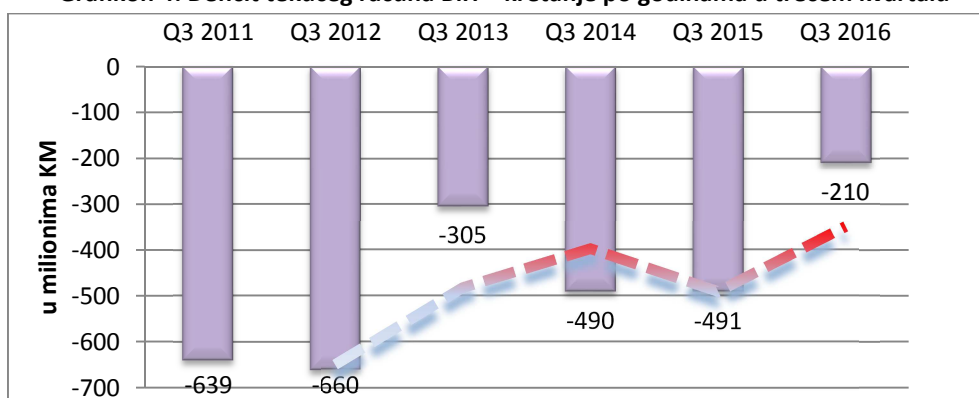
Kao i do sada smanjenje odnosno povećanje deficita tekućeg računa u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine je bilo determinisano kretanjem deficita vanjske trgovine. Prema dostupnim podacima Centralne banke BiH vanjskotrgovinski deficit, u posmatranom periodu, je smanjen za 11%.

U posmatranom periodu došlo je do porasta tekućih neto priliva iz inostranstva (primarnog i sekundarnog dohotka) od 15%, kao rezultat porasta priliva od 4,4% uz istovremeno smanjenje odliva za 21,3%.

Kod tekućih priliva novca (g/g) se može primjetiti porast priliva novca kod domaćinstava od skoro 5% (uz porast kompenzacija zaposlenih BH građana u inostranstvu za 1,6%, povećanje doznaka građana iz inostranstva od 1,8% i porast socijalnih beneficija iz inostranstva od 17,8%)

U ovom periodu primjetno je smanjenje odliva kod nefinansijskih preduzeća, po osnovu dividendi od direktnih i portfolio investicija sa 122 miliona KM (K3 2015) na 49 miliona KM (K3 2016) kao i blagi pad odliva kod domaćinstava (u kategorijama ostalih tekućih transfera građana prema inostranstvu i doznaka prema inostranstvu) su u najvećoj mjeri doprinjeli smanjenju odliva novca u inostranstvo.

Grafikon 4: Deficit tekućeg računa BiH – kretanje po godinama u trećem kvartalu

Izvor: Centralna banka BiH

Deficit tekućeg računa u trećem kvartalu 2016. godine je finansiran kroz povlačenje bh ulaganja iz inostranstva od 125 miliona KM, povećanjem inostranih obaveza za 453 miliona (strana ulaganja u vlasnički kapital u BiH u iznosu od 148 miliona KM, vanjsko zaduživanje od 146 miliona KM te iz sredstva trgovinskih kredita 134 miliona KM), sredstvima sa kapitalnog računa 82 miliona KM uz neto greške i propuste od 241 milion KM. Može se primjetiti da je usljed smanjenja vanjskotrgovinskog deficita proisteklo i smanjenje potrebe za finansiranjem deficita tekućeg računa, te da je usljed toga u trećem kvartalu 2016. godine došlo do porasta sredstava deviznih rezervi za 692 miliona KM.

4.2. Vanjskotrgovinska robna razmjena

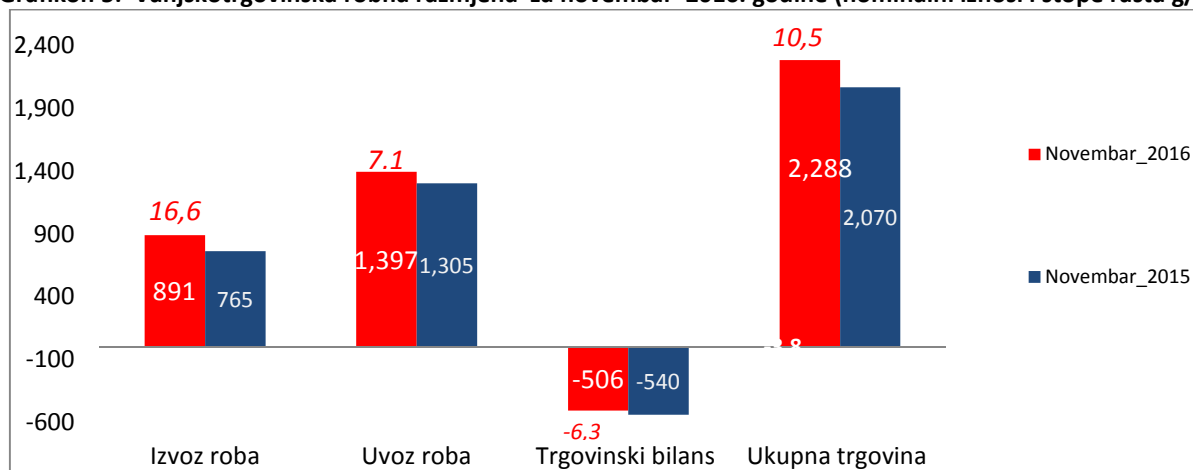
Tokom novembra 2016. godine nastavljen je rastući trend u bh. vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni sa svijetom koju su karakterisali povećanje ukupne robne razmjene, izvoza i uvoza roba, smanjenje vanjskotrgovinskog deficita i bolja pokrivenost uvoza izvozom. Tako je BiH u novembru ostvarila najviši mjesečni nivo izvoza roba tokom 2016. godine u vrijednosti od 891 milion KM, što predstavlja povećanje od 16,6% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Posmatra li se struktura ostvarenog rasta vidljivo je da su

¹⁵ Izvor podataka: Centralna banka BiH

najznačajniji doprinos mjesečnom rastu izvoza ostvareni u okviru izvoza električne energije (3,7 p.p), koksa (2,3 p.p), hemijskih i farmaceutskih proizvoda po (2 p.p), te prehrambenih proizvoda (1,6 p.p). S druge strane, vrijednost ostvarenog uvoza roba je iznosila 1,397 milijardi KM što predstavlja povećanje od 7,1%, dok je pokrivenost uvoza izvozom u novembru iznosila 63,8%.

Posmatrano na nivou perioda januar-novembar 2016. godine može se konstatovati da su ključne determinante vanjskotrgovinske robne razmjene tokom godine bile rast izvozne i u manjoj mjeri domaće tražnje, pad svjetskih cijena energenata i određenih berzanskih roba koje su veoma bitne u strukturi bh. izvoza (aluminijum i željezo).

Grafikon 5: Vanjskotrgovinska robna razmjena za novembar 2016. godine (nominalni iznosi i stope rasta g/g)

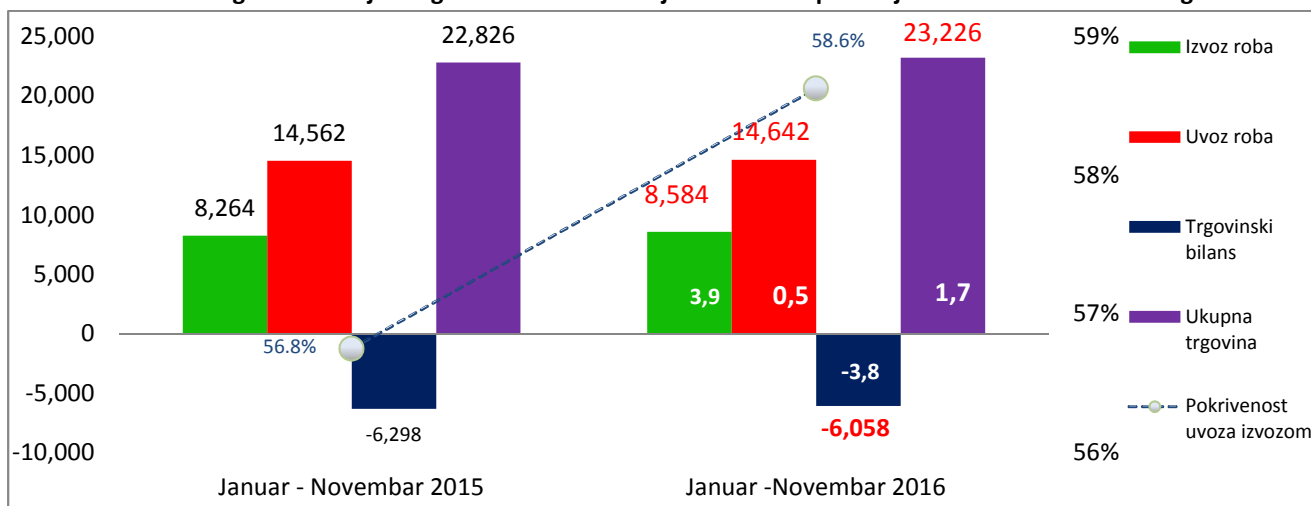
Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

U periodu januar-novembar 2016. godine BiH je ostavila izvoz roba u vrijednosti od 8,584 milijardi KM, što predstavlja povećanje od 3,9% u odnosu na isti period prethodne godine.¹⁶ Posmatrano, po klasifikaciji klasifikaciji glavnih industrijskih grupa proizvoda povećanja izvoza roba su ostvarena u okviru svih kategorija izuzev kategorije energija gdje je zabilježeno smanjenje od 2,1%. Stope rasta i doprinosi rastu izvoza u okviru ostalih kategorija su iznosili trajni proizvodi za široku potrošnju 9,2% (1 p.p), kapitalni proizvodi 7,2% (1,1 p.p), netrajni proizvodi za široku potrošnju 4,4% (1 p.p), intermedijarni proizvodi 1,6% (0,6 p.p) i kategorija neraspoređeno 6,6% (0,4 p.p).

Posmatrano na nivou pojedinačnih proizvoda najznačajnija povećanja izvoza roba su registrirana u okviru gotovih metalnih proizvoda 15,1%, hemijskih proizvoda 16,8%, namještaja 8,6% i prehrambenih proizvoda od oko 7%. S druge strane, najznačajnija smanjenja izvoza su zabilježena u okviru baznih metala od 15,5% (željezo i čelik -14% i aluminijum -20,9%), te nafte i naftnih derivata od oko 15%. Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima, BiH je u periodu januar-novembar 2016. godine na tržišta zemalja EU ostvarila izvoz roba u vrijednosti od 6,188 milijardi KM što predstavlja povećanje od 3,7%, dok je izvoz na tržišta zemalja CEFTA-e iznosio 1,259 milijardi KM što je povećanje od 3% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama najviše stope rasta izvoza roba zabilježene su prilikom izvoza u Sloveniju 7,3%, Njemačku i Hrvatsku po 4,5%, te Srbiju od 4,3%, dok su smanjenja registrirana u okviru izvoza u Italiju -7,6%, Austrija -2,3%.

¹⁶ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Statistika robne razmjene sa inostranstvom januar-novembar 2016. godine", 20.12.2016. godine.

Grafikon 6: Pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH za period januar-novembar u 2016. godini

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tokom 2016. godine u Bosni i Hercegovini je došlo do porasta domaće tražnje kako na strani domaćinstava tako i na strani koroprativnog sektora što je rezultiralo povećanjem uvoza roba. Ako bi se iz raspoloživih podataka o bh. uvozu odstranio cjenovni efekat, realna stopa rasta bi bila sigurno viša u odnosu na nominalnu. Tako je periodu januar-novembar 2016. godine ukupni bh. uvoz roba iznosio je oko 14,642 milijarde KM što predstavlja povećanje 0,5% odnosu na isti period prethodne godine u nominalnom smislu. Tokom posmatranog perioda najznačajnija smanjenja uvoza roba registrirana su u okviru kategorija energija 16,5% (- 2,3 p.p) i kategorije neraspoređeno 5,5 % (-0,3 p.p), a ključni razlog su cjenovna kretanja i pad cijene nafte na svjetskom tržištu.¹⁷ S druge strane, u okviru ostalih kategorija registrirana su povećanja uvoza roba: trajni i netrajni proizvodi za široku potrošnju 9,9% (0,3 p.p) odnosno 4,2%(1,1 p.p) , te intermedijarnih i kapitalnih proizvoda od 4,1% (1,3 p.p) odnosno 1,9%(0,3 p.p) u odnosu na isti period prethodne godine. Na osnovu ovih pokazatelja se može zaključiti da je stagnacija uvoza uglavnom posljedica cjenovnih kretanja, a da povećanje uvoza roba u okviru ostalih kategorija implicitno ukazuje na povećanje domaće tražnje (finalna potrošnja i u manjoj mjeri investicije) odnosno ukupne bh. ekonomije.

Ako se bh. uvoz roba za prvih 11 mjeseci 2016. godine posmatra po glavnim trgovinskim partnerima BiH je iz zemalja EU uvezla robe u vrijednosti od 9,026 milijardi KM što je više za 2% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je uvoz iz zemalja CEFAT-e iznosio 1,868 milijardi KM i povećan je za 4,5%. Posmatrano po zemljama, povećanja uvoza roba su registrirana prilikom uvoza iz Italije 6,1%, Slovenije 5,1%, Srbije 5% i Njemačke 2,6%, dok su smanjenja zabilježena prilikom uvoza iz Rusije od oko 30%, Austrije 2,8% i Kine od 0,2%.

Vanjskotrgovinski robni deficit u Bosni i Hercegovine periodu januar-novembar 2016. godine iznosio je 6,058 milijardi KM i u odnosu na isti period prethodne godine smanjen je za 3,8%. Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u BiH u odnosu na isti period prethodne godine poboljšana je za 1,8 p.p i iznosila je 58,6%. Ako se pokrivenost uvoza izvozom posmatra po trgovinskim blokovima vidljivo je da BiH u periodu januar-novembar 2016. godine ostvarila pokrivenost uvoza izvozom roba sa zemljama EU od 68,5%, dok je pokrivenost u okviru CEFTA-e iznosila 67,4%. Detaljniji pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom za period januar-novembar 2016. godine prikazan je u tabeli ispod:

¹⁷ IMF, Commodity Prices, November 2016.

Tabela 12: Vanjskotrgovinska robna razmjena u BiH prema HS klasifikaciji za period januar-novembar 2016. godine.

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
	Jan_Nov_2015	Jan_Nov_2016	Jan_Nov 2016 promjena %		Jan_Nov_2015	Jan_Nov_2016	Jan_Nov 2016 promjena %		Jan_Nov_2015	Jan_Nov_2016	Jan_Nov 2016 promjena %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
UKUPNO	8264	8584	3.9	3.9	14562	14642	0.5	0.5	-6298	-6058	-3.8	-3.8	58.6%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA	175	150	-14.3	-0.3	473	440	-7.0	-0.23	-298	-290	-2.7	-0.13	34.1%
2 PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA	181	242	33.7	0.74	693	701	1.2	0.05	-512	-459	-10.4	-0.84	34.5%
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I BILJNOG	102	123	20.6	0.25	146	184	26.0	0.26	-44	-61	38.6	0.27	66.8%
4 PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	279	326	16.8	0.57	1306	1350	3.4	0.30	-1027	-1024	-0.3	-0.05	24.1%
5 PROIZVODI MINERALNOG PORIJEKLA	677	662	-2.2	-0.18	2097	1774	-15.4	-2.22	-1420	-1112	-21.7	-4.89	37.3%
6 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH	630	687	9.0	0.69	1432	1451	1.3	0.13	-802	-764	-4.7	-0.60	47.3%
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	262	295	12.6	0.40	929	991	6.7	0.43	-667	-696	4.3	0.46	29.8%
8 KOŽA I KRZNO	152	142	-6.6	-0.12	428	426	-0.5	-0.01	-276	-284	2.9	0.13	33.3%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	612	670	9.5	0.70	187	217	16.0	0.21	425	453	6.6	-0.44	308.8%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	236	226	-4.2	-0.12	353	369	4.5	0.11	-117	-143	22.2	0.41	61.2%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	452	467	3.3	0.18	944	1010	7.0	0.45	-492	-543	10.4	0.81	46.2%
12 OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SUČNI PROIZVODI	584	615	5.3	0.38	313	309	-1.3	-0.03	271	306	12.9	-0.56	199.0%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH	49	57	16.3	0.10	293	316	7.8	0.16	-244	-259	6.1	0.24	18.0%
14 BISERI, PLEMNITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO	11	11	0.0	0.00	11	13	18.2	0.01	0	-2	#DIV/0!	#DIV/0!	84.6%
15 BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	1518	1430	-5.8	-1.06	1414	1439	1.8	0.17	104	-9	-108.7	1.79	99.4%
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI	935	966	3.3	0.38	1984	2020	1.8	0.25	-1049	-1054	0.5	0.08	47.8%
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	294	298	1.4	0.05	980	1061	8.3	0.56	-686	-763	11.2	1.22	28.1%
18 SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	18	23	27.8	0.06	199	194	-2.5	-0.03	-181	-171	-5.5	-0.16	11.9%
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	121	144	19.0	0.28	7	8	14.3	0.01	114	136	19.3	-0.35	1800.0%
20 RAZNI PROIZVODI	933	1039	11.4	1.28	319	359	12.5	0.27	614	680	10.7	-1.05	289.4%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I	1	1	12.5	0.00	0	0	0.0	0.00	1	1	0	0.00	300.0%
98 NERAZVRSTANO			0.0	0.00			0.0	0.00	0	0	0.0	0.00	#DIV/0!

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

5. Strane direktne investicije

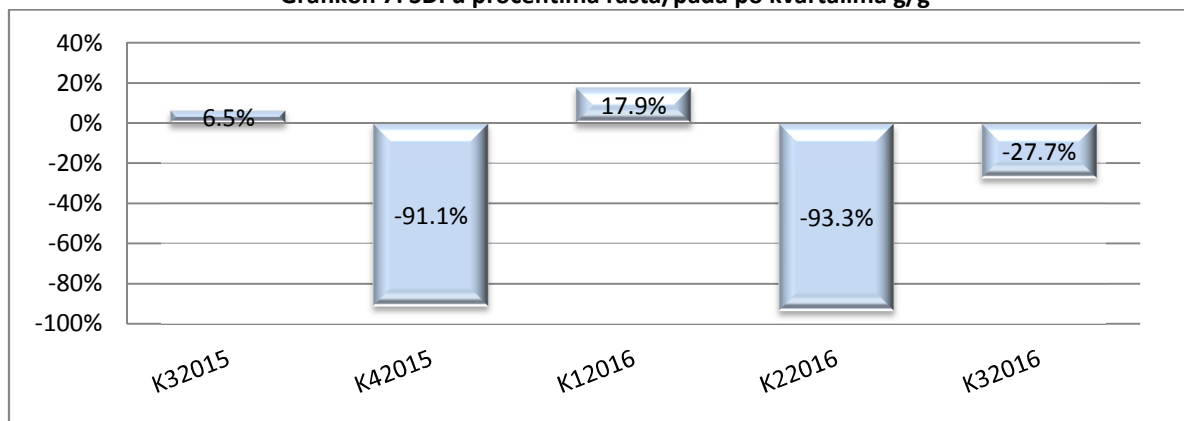
Prema podacima objavljenim u platnom bilansu od strane CBBiH ukupna strana ulaganja u prva tri kvartala¹⁸, iznose 274,3 mil. KM (neto finansijska pasiva). Ovo predstavlja smanjenje od 45,1% g/g. Od ovoga iznosa reinvestirane zarade iznose 194,64 mil. KM, što predstavlja 71% ukupnih SDI za tri kvartala. Ulaganja u trećem kvartalu 2016. godine iznosila su 97,9 mil. KM i manja su za 27,7% g/g. Potrebno je napomenuti da ovaj iznos ne sadrži dio koji se odnosi na stavku zadržane zarade koje se zbog računovodstvenih razloga objavljuju samo na kraju godine.

Tabela 13: SDI po kvartalima u 2013., 2014., 2015. i 2016. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2013	333,2	182,7	2,1	-50,5	467,6
2014	252,3	202,6	127,2	185,1	767,1
2015	136,7	227,6	135,4	16,5	516,2
2016	161,1	15,2	97,9		

Izvor: CBBiH

Grafikon 7: SDI u procentima rasta/pada po kvartalima g/g

Izvor: CBBiH

Agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila je (09.09.2016. godine) Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting B sa stabilnim izgledima dok je u februaru 2016. agencija Moody's Investors Service potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima”.

¹⁸ Podaci objavljeni u platnom bilansu za tri kvartala 2016. godine.